

POSJETA PRAGU

U POVODU IZBORNE SKUPŠTINE ČEŠKO-HRVATSKOG DRUŠTVA

Kišno nedjeljno prijepodne, 17.04.1994.g. u Pragu, nije spriječilo naše prijatelje da se okupe i uspješno održe Izbornu skupštinu Češko-hrvatskoga društva. Naime, kao što smo već ranije javili, CHD je osnovano u mjesecu studenome a u skladu s propisima izbor čelnika društva obavljen je na ovoj skupštini. Za predsjednicu društva izabrana je gospođa Jarmila Pazderníková, turistička djelatnica iz Praga. Prihvaćen je i operativni program djelovanja društva, a na samoj su skupštini izneseni vrlo zanimljivi prijedlozi za buduće djelovanje. Predstavnici našega društva su uz pozdrav ponudili i teze za međusobnu suradnju. Skupštini su se obratili i veleposlanik RH u Pragu prof. Zlatko Stahuljak, te saborski zastupnik za češku i slovačku manjinu g. Siniša Njegovan Starek.

Odmah po okončanom zasjedanju održan je radni sastanak naše delegacije s novoizabranim čelnicima društva. Dogovoreni su neki od oblika suradnje, te putovi i načini njena ostvarivanja, a slobodni smo izvjestiti da smo u međuvremenu već ozbiljno počeli i raditi na tome. Primjerice, u novootvorenoj knjižari gospođe Jane Čehové, CHD će imati ne samo svoje sastajalište, već će moći prezentirati kulturne programe. Za početak smo ponudili četiri zanimljiva programa: izložbu grafika Ivica Antolčića, video-projeksiju Josipa Zemana, izložbu fotografija Tonija Hnojčika i izložbu skulptura Vitolda Košira. Pored toga, obratili smo se hrvatskim izdavačkim kućama i osigurali donaciju naših zanimljivih i vrijednih knjiga za CHD.

Posjetom Pragu možemo biti vrlo zadovoljni, jer su naši predstavnici neposredno kontaktirali s članovima CHD, ali i obavili značajnu promidžbenu aktivnost. Tako su dr. Zorislav Bobuš, Vlatka Banek i Božidar Grubišić sudjelovali u polusatnoj emisiji "Hrvatski klub sporazumijevanja", posvećenoj isključivo našem društvu, na

ČLANSKE ISKAZNICE

Tiskali smo člansku iskaznicu. Svi naši članovi koji su uplatili članarinu za 1994. godinu dobit će je poštom a ostalima ćemo je dostaviti kada podmire tu svoju obvezu. Inače, po odluci Predsjedništva članski se doprinos zbog toga povećava za 2 kune godišnje, kako bi se podmirili troškovi plastičnog omota.

Zahvaljujemo poduzeću za grafičko-izdavačku djelatnost "Štefanović" u Zagrebu, Antunovac 27, koje je iskaznice tiskalo bez naknade i na taj način sponzoriralo aktivnost našega Društva.

Podsjećamo da članarina za 1994. godinu, zajedno s iskaznicom, iznosi 14 kuna za zaposlene, a 8 kuna za umirovljenike, studente i đake. Može se uplatiti svakog utorka od 18 do 20 sati u Češkoj besedi, Zagreb, Dolac 1/II ili na žiro-račun Društva broj:

30102-678-83840.

U ovom broju:

Vijesti iz Češke
Iz života češke manjine
Izbor iz češkog i hrvatskog tiska
Tamburica u Češkoj
Hrvatski radio
Zabilježili smo
Objetnice
Sport

regionalnoj postaji Radio Regina. Emisiju uređuje i vodi gospođa Zdenka Turková na hrvatskom jeziku, uz nužno kraće obraćanje na češkom, a ima svoj redoviti termin srijedom poslije podne. Gospođa Manja Hribar dala je intervju za list "Lidová demokracie" koji je objavljen 26. travnja, a sama je obavila razgovore s g. Rudolfom Kučerom docentom za srednjoeuropsku kulturu, te spisateljicom i članicom odbora PEN-a Aleksandrom Berkovom, što će uskoro biti objavljeno u nas. Gospođin Vladimir Bojkić izvjestio je o skupštini CHD našu novinsku kuću Vjesnik, a pored toga prikupio materijal za neke od tema o kojima piše. Gospođa Lidija Komes je izravno sa skupštine, o njenom tijeku, izvjestila Hrvatski radio, a za boravka u Pragu snimila materijal za kasnije objavljene tri polusatne emisije o Pragu. Iako je naš boravak u Pragu bio kratak, ne možemo se potužiti na bogatstvo sadržajima, jer smo se sreli i s poslovnim ljudima iz Češke i Hrvatske, čemu je pridonio i gospodin Goran Dunić, novi predsjednik Sekcije za gospodarstvo. No, svakako moramo istaći posjetu naše prilično brojne delegacije Veleposlanstvu RH i to zbog lijepa prijema, ugodna i svrsishodnog razgovora. Na kraju treba reći da su i ostali članovi delegacije, Miroslav Jílek, Dunja i Milivoje Zugić, Miloslava Krola i Morana Kovač iz središnjice Društva, kao i predstavnici ogranka iz Daruvara, Mladen i Marija Cop, Vladimir Bertić i Stjepan Galjan, ostvarivši zajedničke i zasebne susrete s češkim prijateljima, pridonijeli uspješnosti ovoga boravka u Pragu. (vb)

KONCERT ZAGREBAČKIH LIJEČNIKA PJEVAČA

Zahvaljujući naporima prof. Mate Relje naše je društvo na osobit način 20. travnja zahvalilo Češkoj besedi u Zagrebu, u čijim prostorijama već više od dvije godine razvija svoju djelatnost. Pripremljen je koncert poznatog pjevačkog zbora "Zagrebački liječnici pjevači" koji se također dragovoljno pridružio čestitkama Besedi u povodu njezina velikog jubileja - 120. obljetnice. Pred prepunom dvoranom tridesetak pjevača izvelo je nekoliko skladbi sakralne i svjetske glazbe, među ostalim i djela čeških skladatelja B. Smetane i L. Janačka. Zbor je vodio

dr. Mijo Bergovec, uz klavirsku pratnju prof. Hvalimire Bledšnajder, a solisti su bili Šime Mihatov, Joško Fabris i Željko Jurašinović. Bila je to vrlo uspješna večer i svaki posjetitelj je mogao uživati u prekrasnim izvedbama, ali također u duhovitoj konferanci prof. Relje koji već osam godina pomaže na taj način proslavljenom zboru. (bg)

SEKCIJE SU SVE AKTIVNIJE

Čini se da za dosadašnju najveću boljku u djelovanju našega društva - neaktivnost sekcija - ipak ima lijeka. Uz dosada aktivne, sekciju za informiranje i sekciju za mlade, pokrenuto je djelovanje još dviju sekcija - sekcije za gospodarstvo i sekcije za kulturu. Održano je nekoliko pripremnih sastanaka na kojima se profilirao program djelovanja. Tako gospodarstvenici predviđaju izdavanje publikacije za potrebe poslovnoga svijeta, te organiziranje susreta poslovnih ljudi, a kulturnjaci, pored ranije osmišljenih planova, razrađuju i razmjenu konkretnih kulturnih programa s CHD. Vjerujemo da je to dobra prilika za uključivanje svih zainteresiranih članova u, sada već znatno širi krug aktivnih sekcija, odnosno u područja djelovanja društva za koji imaju izražen smisao. Stoga, dođite i sudjelujte.

UPORNO PREDSJEDNIŠTVO

Naše predsjedništvo i nadalje uporno djeluje na ostvarivanju programskih zadataka Društva. Redovito se sastaje svakog prvog utorka u mjesecu, kada se održavaju službene sjednice. Međutim, članove Predsjedništva naći ćete svakog utorka na kratkim, neformalnim sastancima, kako razmjenjuju informacije i dogovaraju daljnje korake u djelovanju.

Dakle, članovi društva, na Vama je red. Dođite u prostorije društva i priključite se neformalnim sastancima članova predsjedništva, sastancima sekcija ili se jednostavno dođite družiti.

S chorvatskou bohemistkou o vzájemných kulturních vztazích našich zemí

Chorvati Čechům vydávali Bibli

Manja Hribarová se narodila v Chorvatsku české matce. Studovala v Záhřebu češtinu, pracuje v nakladatelství Krščanska sadašnost (Křestanská současnost) jako redaktorka v rodinném časopisu Kana. Do Prahy přijela při příležitosti zakládání Česko-chorvatské společnosti.

Co to vlastně Česko-chorvatská společnost je a proč vznikla?

Před dvěma lety vznikla v Zagrebu společnost chorvatsko - česká, která má asi dvě stě členů, mimo chodem v ní dělám místopředsedkyní. A má malou skupinku entusiastů, která se do té doby scházela v Praze pod názvem Liga pro lidská práva, založila loni jako odezvu na to Česko-chorvatskou společnost. Ta měla ustavující shromáždění až letos v dubnu. Má zatím třicet pět členů, jsou to většinou Češi, a kupodivu ani ne přibuzensky spříznění s Chorvatskem. Čítá k nám jen přátelství. Někteří se o nás dověděli víc až za poslední dva, tři roky.

Cílem obou společností je obnovování styků mezi našimi národy na podkladě umění, vědy, ale i hospodářství, turistiky. Je to společnost nevládní, nepolitická, nedostává od nikoho peníze.

Ale slyšela jsem, že na vaši schůzi přijela do Prahy početná chorvatská delegace.

Něco do toho investujeme sami, a taky máme sponzory. Ale opravdu nás přijelo třináct naděnců, kteří zde absolvovali valnou hromadu, a ještě téhož dne odjeli do Zagrebu. Z toho jsou čtyři lidi z daruvarska, kde je početná česká menšina. Existuje tam spolek Česká beseda, letos bude slavít sté dvacáté výročí od založení. Udržuje české zvyky, folklor. Loni se u nás slavilo dvě stě let od přjezdu prvních českých osadníků do Chorvatska.

Jak by se měla konkrétně vzájemnost mezi oběma společnostmi projevat?

Plánujeme společné reciproční výstavy, přednášky, koncerty, a hlavně zájezdy. Zdá se nám ze všeho nejdůležitější, když se setkají obyčejní lidé, poznají se, najdou společné zájmy. Je práce něco jiného, jedu-li do cizí země s cestovní kanceláří, a jedu-li tam za novými či starými přáteli. Před válkou a v minulém století byly naše národy kulturně svázané, byla třeba spousta Chorvatů, kteří zde působili. Vlado Bukovac — známý písničkář z Dubrovníku, v Praze studoval a pak tu zůstal na Akademii jako profesor. má

Manja Hribarová navštívila minulý týden redakci Lidové demokracie. Foto: LD - I. RIGEL

tu i své žáky. Teď se v Praze chystá výstava jeho díla. Nebo spisovatel Štěpán Radíč, který se oženil s Češkou, byla to vnučka skladatele Antonína Dvořáka. Nebo máte v Praze Strossmayerovo náměstí, ale mělo kdo tady ví, že Strossmayer byl Chorvat, biskup z Džakova. Nebo Záhřeb teď slavil 900 let episkopátu a města. A prvním jeho biskupem by — Čech. Jmenoval se Duch... Tyhle vztahy se později přetřhly a my je dnes chceme navázat.

Spíš se mi zdá, že se nepřetřhly, že trvaly zcela přirozeně. Teď myslím na českou Bibli, která se v době totality u vás tiskla a pašovala k nám.

S tou jsem shodou okolností měla cosi společného. Pracovalo se na ní u nás v nakladatelství a já dostala na starosti korektury.

Možná je nezdvořilé vám to teď říkat, ale jazyk té Bible byl hodně špatný, byla tam spousta chyb.

Vůbec to není nezdvořilé. Já ty chyby poznala a upozorňovala jsem na ně. Ale oni mi říkali, to je starý český biblický jazyk, ten nemůžeš znát, toho si nevšímaj. Vzniklo to tím, že jsme se nemohli dohodnout, ty Bible se k vám pašovaly, já jako redaktorka jsem neměla ani tušení, jakou vlastně cestou. Jenom vím, že vaši lidé, když tu byli u mne na dovolené, nám na ně poslali objednávky. Ty chodily na můj stůl, bylo jich nepřehledné množství, nezvládala jsem to. A děkovných dopisů, ty mě

moc těšily! Když těm lidem končila dovolená, Bibli si někteří vyvezli. Ale většinou se bible pašovaly do Čech na fary — zadarmo, platil je myslím Vatikán — a lidi pak za ně dávali peníze na míši.

Jak vlastně k té akci došlo?

Copyright na Dětskou bibli měli Angličani, Britská biblická společnost. Ti ji nechali po dohodě s Vatikánem přeložit do jedenácti jazyků, do polštiny, slovenštiny, češtiny, ukrajinštiny, makedonštiny, maďarštiny...

Vy jste měli v letech totality na rozdíl od nás svobodu slova.

Na rozdíl od vás snad ano, ale nebylo to s ní tak zlé. Bible tam třeba vycházet mohly, ale jiná religiózní literatura taky moc ne. A kdo pracoval v našem křestanském nakladatelství, nebo pro nás jenom psal, nesehnal pak už nikde jinde místo, jestliže chtěl odejít. S námi se někteří lidé i báli spolupracovat. Ale měli jsme zas jednu výhodu: V Jugoslávii se tenkrát vydávalo i málo kunsthistorických knížek o církevním umění, a na ty my jsme zas měli monopol, ty vycházely jen u nás... Ale i tu Bibli jsme vlastně směli vydávat až teprve v 60. roce.

Ještě byste měla poradit tomu, kdo by se chtěl stát členem Česko-chorvatské společnosti, kde se má přihlásit.

Kontaktní adresu máme v Praze, Panská ulice 7, 116 69, Praha 1. Připravila JANA CERVENKOVÁ

LIDOVÁ DEMOKRACIE je dnevní list koji izlazi u Pragu još od vremena prijete II. svjetskog rata. Gđa. Hribar je odgovorila na pitanja o Hrvatsko-českom i Česko-hrvatskom društvu, te o zanimljivoj činjenici da su "Hrvati dali Česima bibliju". Radi se, naime, o izdavačkom potihvatu Krščanske sadašnjosti koja je tiskala i distribuirala ilustriranu bibliju za mlade na 11 jezika zemalja bivšeg istočnog bloka, pa tako i Češkom, u vrijeme kada ondje te literature nije bilo.

VIJESTI IZ ČEŠKE

POVRAT IMOVINE VJERSKIM ZAJEDNICAMA

Neovisnost vjerskih zajednica o državi temelji se na gospodarskoj neovisnosti. Stoga je razumljivo da vjerske zajednice ulažu pretežit dio svojih sredstava u nekretnine (zemljište, šume, kuće itd). No, u bivšim socijalističkim zemljama ta im je imovina oduzeta, dok se danas povrat (unatoč proklamiranim načelima demokracije, privatizacije i reprivatizacije) sporo ili nikako ne rješava. To je u veljači navelo praškog nadbiskupa Miloslava Vlka da optuži češku vladu kako "radije govori o pravdi nego li o isplaćivanju dugova". Naime, dug prema Katoličkoj Crkvi u Češkoj uključuje 3400 zgrada i velike površine zemljišta. Istina, postupno se rješavaju i ta pitanja, pa je tako vraćen npr. znameniti samostan Strahov. Iako katolici čine 45% pučanstva, a židovska zajednica tek 1300 članova (prije rata 250.000), istup nadbiskupa bio je principijelan i pružio je potporu zahtjevima za povrat imovine i Židovskoj zajednici, što uključuje 202 zgrade i zemljišta, uglavnom vjerskog značenja i groblja. Sam rabin Karol Sidon, ocijenio je Vlkov istup "lijepim iznenađenjem". U svibnju je, pak, prihvaćen zakon o povratku imovine Židovskoj zajednici. To znači da će joj biti vraćena imovina koju je posjedovala prije njemačke okupacije 1939.g., kada je konfiscirana i podržavljenom ostala za cijelo vrijeme poratnog komunističkog režima. (vb)

650 GODINA PRAŠKE NADBISKUPIJE

U Pragu je 29. travnja otvorena velika izložba pod nazivom "650 godina praške nadbiskupije". Posjetiteljima je ponuđen uvid u prošlost nadbiskupije i njen razvoj od osnutka do danas, kao i njeno značenje za vjerski, kulturni i politički život Čeha. Između ostaloga, tu je izložena i originalna bula pape Klementa VI., zatim najstariji sačuvani misal iz 14. stoljeća, i utemeljiteljska listina najstarijeg srednjoeuropskog sveučilišta - Karlova univerziteta u Pragu. (vb)

IZ ŽIVOTA ČEŠKE MANJINE

SLET ČEŠKE DJECE

Već više od 40 godina njeguje se u Daruvaru i u drugim mjestima, gdje u većem broju žive pripadnici češke manjine, tradicija susreta učenika čeških škola, nazvanih "Naše jaro" (Naše proljeće). Poslije nekoliko godina prisilnog prekida zbog ratnih prilika, ove je godine 4. lipnja ponovno održan taj slet, na kojem se okupilo oko 700 malih sudionika koji su dvosatni program na daruvarskom stadionu malih sportova ispunili češkim narodnim plesovima i igrama, slobodnim vježbama, športskim natjecanjima, ali i nastupima uz pratnju moderne glazbe. Poseban gost bio je ansambel Úsmé (Osmijeh) iz grada Opava u Češkoj republici i njihov cimbalski orkestar iz tamošnje škole narodne umjetnosti. Slet su pripremili daruvarska češka pučka škola J.A. Komensky i Savez Čeha u Republici Hrvatskoj, pod pokroviteljstvom Ministarstva prosvjete i kulture RH. (bg)

GODIŠNJA SKUPŠTINA SAVEZA ČEHA

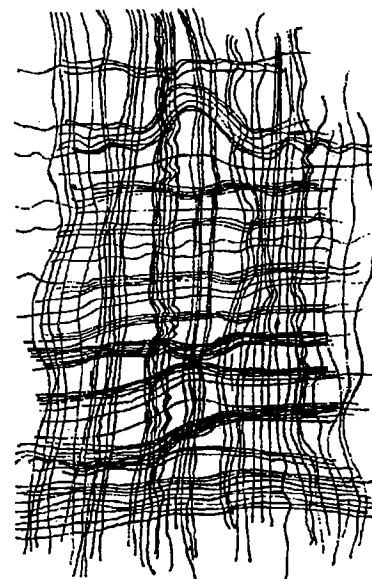
U Daruvaru su se 15. svibnja sastali predstavnici čeških beseda na 19. redovitoj godišnjoj skupštini Saveza Čeha u Republici Hrvatskoj, na kojoj su razmotrili rezultate jednogodišnjeg rada i utvrdili planove djelatnosti u sljedećem razdoblju. Ciljevi i zadaci Saveza su održavanje materinskog jezika i organizacija odgoja i obrazovanja na češkom jeziku, razvitak informiranja i izdavačke djelatnosti, njegovanje kulturnih tradicija, poticanje gospodarskog razvoja manjine, kulturne manifestacije, skrb za domove kulture, angažiranje u političkom životu manjine, zastupanje interesa svih pripadnika češke manjine, redoviti kontakti i suradnja sa Saborom i vladom Republike Hrvatske i nadležnim državnim organizacijama i institucijama, redoviti kontakti s Češkom republikom i osnivanje profesionalnih institucija češke manjine (češko kazalište, folklorni ansambli, etnografska zbirka). Ove godine pojedine češke besede obilježavaju svoje jubileje. Uz 120. obljetnice

Besede u Zagrebu koja će se obilježiti u listopadu, 70 godina rada navršavaju besede u Dežanovcu i Gornjem Daruvaru, a 60. godišnjicu Beseda u Ivanovom Selu. U kolovozu se predviđa smotra čeških puhačkih orkestara u Donjim Sredjanima. Ujesen će se napuniti i 65 godina izlaženja mjesečnika za djecu i mladež "Naš koutek" (Naš kutić).

U sklopu 50. godišnjice osnutka Saveza Čeha koja će se obilježiti 1. listopada, predviđa se svečana sjednica, izložbe dokumenata i fotografija te djela umjetnika iz redova manjine, zatim svečana akademija uz sudjelovanje svih beseda i škola, te promocija knjige profesora Josefa Matuška "Česi u Hrvatskoj". (bg)

měsíčník pro české děti v Chorvatsku

Maja Ressorová, Daruvar

ZABILJEŽILI SMO

UNIPEDE

U Pragu je 22. ožujka o.g. održana sjednica Upravljačkog odbora UNIPEDE (Union International des Producteurs et Distributeurs d'Énergie Electrique - Međunarodna unija proizvođača i distributera električne energije), na kojoj je Hrvatska elektroprivreda primljena za pridruženog člana, a njen direktor g. Damir Begović za člana Upravljačkog odbora.

Unija je osnovana 1925.g. sa sjedištem u Parizu, a iste je godine njenom pridruženom članicom postala i Električna centrala Sibenik - Ante Supuk i sin, današnja HE Jaruga, prva i najstarija hidroelektrana u Hrvatskoj i Europi. Godine 1931. aktivnim članom postaje Savez Električnih poduzeća Kraljevine Jugoslavije, a od 1957-1990. JUGEL.

Danas Unija broji 35 aktivnih članova iz 29 zemalja, 22 pridružena člana iz 22 zemlje i 38 članova korespondenata iz 12 zemalja. Među njima je i Češka elektroprivreda (České Energetické závody - CEZ) od 1991.g. Slijedeći povijesna zbivanja valja spomenuti da je prethodno članom bio Savez Češke i Slovačke elektroprivrede, a pred time i Čehoslovačka elektroprivreda, koja je nakon drugog svjetskog rata suspendirala članstvo ali se nije i službeno povukla.

Ciljevi UNIPEDE su prvenstveno razmjena znanja, iskustava i informacija, te povezivanje i ostvarivanje zajedničkih interesa elektroenergetičara.

Prema Vjesniku HEP-a

NOVI AKADEMICI

U svibnju je održana skupština Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU), na kojoj su proglašeni počasni i novi članovi. Za počasne su članove primljeni nadbiskup Franjo Kuharić i nobelovac L. Pauling, a za redovite N. Batusić i J. Vaništa. Proglašeno je i 14 dopisnih članova, čije je stalno boravište izvan Hrvatske, a radi se o istaknutim svjetskim znanstvenicima. Među njima je i fizičar RUDOLF ZAHRAĐNIK iz Češke.

SVJETSKI KONGRES OCIC-UNDA U PRAGU

Prag postaje sve zanimljiviji kongresni centar. Očigledno koristi svoje trenutne prednosti i to vrlo uspješno. Ujesen će kongresne usluge Praga koristiti i međunarodne katoličke organizacije s područja komunikacija, UNDA za radio i televiziju, te OCIC za film i audiovizuelne medije. Svjetski kongres UNDA-OCIC na temu "Ljudsko dostojanstvo i mediji" održat će se od 16. - 23. rujna 1994., na Poljoprivrednom fakultetu, Kolej a menzy VSZ Kamycha ul., 165 21 Praha 6 - Suchbátov.

Tema je zanimljiva, ne samo s katoličkog aspekta, jer suvremeni mediji imaju nesumnjivo značajan utjecaj na publiku, bilo u pozitivnom ili negativnom smislu. Vizualni mediji, posebice film, u posljednje vrijeme obiluju nasiljem i sve većom negacijom ljudskog dostojanstva, a na kritičke primjedbe producenti uglavnom odgovaraju da publici nude ono što ona sama traži. Može li se prihvatiti takvo opravdanje ili pak utjecati na producente i učiniti ih odgovornima za njihovu ponudu, odnosno kako osigurati uključivanje osnovnih moralnih vrijednosti, najvjerojatnije će biti predmetom rasprave i na ovom kongresu.

Jedan od najznačajnijih europskih filmskih arhiva, Národní Filmový Archiv u Pragu, slavi svoju 50. obljetnicu. Utemeljen je 1943. godine za vrijeme njemačke okupacije. Srećom, sačuvan je i nakon II. svjetskog rata, a čuva jedinstvenu zbirku rijetkih igranih i dokumentarnih filmova. Adresa: Národní Filmový Archiv, Národní 40, 110-10 Praha.

PROMOCIJA VUKASOVIĆEVE KNJIGE

U zagrebačkom je Europskom domu, 19.05.1994., promovirana nova knjiga poznatoga hrvatskoga pedagoga prof. dr. Ante Vukasovića, koji je i član našega društva.

Riječ je o knjizi "Obitelj, škola i intelektualni razvitak mladeži" u nakladi Birotiska d.o.o. iz Zagreba, namijenjenoj vrlo širokom krugu čitatelja: odgajateljima, učiteljima, profesorima, studentima i roditeljima - svima koji žele proširiti svoju pedagošku kulturu.

Sam autor je izjavio: "Knjigu sam napisao popularnim jezikom jer je njezin smisao pomoći roditeljima kako da nauče dijete učiti, što je neusporedivo važnije od pukog usvajanja nastavnog gradiva."

NOVI USPJEH KIPARA JOSIPA ZEMANA

Član našega društva, akademski kipar Josip Zeman prikazao je svoje radove u Bjelovaru, gradu u kojem je prije gotovo 50 godina počela njegova umjetnička karijera. Bio je to video-projekt "Skulpture u pokretu 1964 - 1993". Novi likovni izraz koji objedinjuje pokret, oblik, prostor, svjetlo i električnu glazbu, jedinstvo kiparskog i filmskog izražaja, prezentiran je u bjelovarskom Gradskom muzeju.

JANAČEKOVA JENUFA U ZAGREBU

U suradnji s Praškom državnom operom ostvarit će se koncertna izvedba Janačekove Jenufe u okviru programa "Lisinski subotom" u sezoni 1994/95. Prema netom objavljenom programu 23. i 25. veljače 1995. godine, pod dirigentskom palicom Nikše Bareze, nastupit će solisti iz Praga, Simfonijski orkestar i Zbor HRT.

**Šaljite svoje priloge za
"SUSRETE". Rado ćemo ih
objaviti.**

Uredništvo

POČECI TAMBURAŠKE GLAZBE U ČEŠKOJ

Poznato je da Česi spadaju među najmuzikalnije narode na svijetu, no manje nam je poznat hrvatski glazbeni utjecaj s kraja 19. stoljeća, točnije, utjecaj naše tamburice na glazbena događanja toga vremena u Češkoj. Legenda o narodnom junaku Daliboru, koji je ustao protiv kralja Ladislava Jagelovića i bio utamničen u kraljevskoj kuli na Hradčanyama u Pragu i tu naučio svirati violinu, slična je hrvatskoj narodnoj pjesmi o primorskom hajduku Iliji Smiljaniću, kojemu je za vrijeme tamničenja u turskome zatvoru utjehom bila tambura. Dalibor iz Kozojeda i Ilija Smiljanić su personifikacije ljubavi češkog i hrvatskog naroda prema glazbi, a razlikuje ih glazbeni instrument. Česi su i dan danas poznati po vrsnoj violinističkoj školi, koja je sljedbenike našla i u Hrvatskoj, dok Hrvati njeguju glazbeno umijeće na tamburi kojim su svojedobno oduševili Čehe.

Zbilo se to u vrijeme velikog događaja u životu češkog naroda, otvorenja Narodnog divadla (kazališta) u Pragu. Ono je proslavljeno Smetaninom operom Libuša, a na svečanost su doputovali gosti iz svih slavenskih zemalja. Tom su prigodom nastupili i zagrebački studenti sa svojim tamburaškim zborom HRVATSKA LIRA, osnovanim godinu dana pred time (1882.). Njihovi su koncerti izazvali veliki interes i oduševljenje ne samo u Pragu već i na turneji po češkim gradovima (Chrudim, Pardubice, Brno). Tamburica je osvojila Češku. Mnogi češki kapelnici pišu skladbe za tamburu, u Češku putuju i dobrodošli su i drugi tamburaški sastavi iz Hrvatske, a 1896. osnovano je u Pragu i prvo češko tamburaško društvo ŽIŽKOV pod vodstvom FRANTIŠEKA STUPKE, profesora praškog konzervatorija. Broj novih orkestrara raste i u deset godina ih je već 150.

Češki su tamburaši osnovali 1.5.1903.g. i svoj časopis TAMBURÁŠSKÝ VĚSTNÍK, a to se, zanimljivo, zbililo prije utemeljenja prvog našeg časopisa TAMBURICA (1.7.1903.) u Sisku. Prvi glazbeni prilog Tamburaškog vjesnika bila je tiskana partitura NÁRODNÍ PREDEHRA (narodna predigra) skladatelja LUDVIKA BAUERA. Osnovali su i Odbor za osnutak Saveza tamburaških društava u Češkoj, a tu su se našli okupljeni predstavnici tamburaških društava KARLÍN, LUDIDIŠE, NAR.SOC.SBOR, STARÉ MESTO, SMÍCHOV, STANKOVSKÝ i ŽIŽKOV.

Kongres je održan u Pragu 17.05.1903. Udruženi

tamburaški zborovi (njih 120) već 27.05.1903.

pripremaju zajednički koncert pod dirigentskom palicom skladatelja Ludvika Bauera, a na koncertu sviraju i djela naših skladatelja, Milutina pl. Farkaša HRVATSKO KOLO, Vilima Gustava Broša DALMACIJO

i SLOŽNO POD HRVATSKOM ZASTAVOM. Zanimljivo je da Farkaš i instrumentira za češke tamburaše, češku himnu KDE DOMOV MŮJ.

U to vrijeme čitav niz čeških skladatelja piše za tamburaške orkestre: GUSTAV DOLEŽAL, ROBERT VOLÁNEK, VILÍM KAPR, FRANTIŠEK KORČIAN, OTOKÁR NEBUŠKA, JULIUS MORMAN, FRANTIŠEK KMOCH, ADOLF BOČEK i drugi. Uz mnoštvo skladbi za tamburu, u to vrijeme nastaje i razvija se specijalna glazbena literatura za tamburaške orkestre.

Bez sumnje, sve je to bio veliki doprinos općoj kulturi tambure kao umjetničkog instrumenta, ali za nas je posebno vrijedno saznanje da je tamburica prekorčila hrvatske granice i utjecala na kulturni i glazbeni život tako izrazito muzikalnog naroda kao što su Česi.

Marcela Čović

ČUJEMO LI SE ?

Prva hrvatska radio-postaja je ona zagrebačka, koja je proradila 15.05.1926.g. Toga je dana jedan od njenih osnivača izgovorio u eter znamenite riječi:

"Ovdje Radio Zagreb, molimo sve one koji nas čuju da nam to jave."

Već je u mjesecu studenom, iste godine, uspješno ostvaren radio prijenos kazališne predstave. Bio je to prijenos iz Hrvatskog narodnog kazališta. Na radost slušateljstva bio je to drugi čin opere "More" skladatelja Frana Lhotke, a dva dana potom i cjelokupna Dvoržakova "Rusalka".

U to vrijeme bilo je malo vlasnika radio-aparata, ali prijenos iz HNK pratilo je brojno slušateljstvo jer su po zagrebačkim kavanama, uz stolove, bile montirane slušalice, a rabili su se i detektori.

Od toga doba prošlo je puno vremena, tehnika je uznapredovala, pa se logičnim čini pitanje ZAR SE NE ČUJEMO? Ipak, znaju li naši prijatelji u Češkoj na kojim frekvencijama nas mogu čuti, a putem satelitske televizije i vidjeti? Vrijedi i pitanje u obrnutom smjeru.

Dakle, pružimo im informaciju (prema teletekstu Hrvatske radio televizije):

FREKVENCije HRVATSKOG RADIJA

Srednji val

774	kHz	od 00.00 do 24.00 sata
783	kHz	od 00.00 do 24.00 sata
1125	kHz	od 00.00 do 24.00 sata
1134	kHz	od 06.00 do 07.30 sati i od 15.00 do 01.00 sat

Kratki val

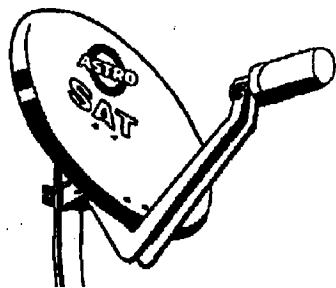
5895	kHz	od 22.30 do 08.00 sati
5920	kHz	od 08.00 do 22.30 sati
9830	kHz	od 00.00 do 24.00 sati
13830	kHz	od 00.00 do 24.00 sati

SATELITSKI PROGRAM HRVATSKE RADIO-TELEVIZIJE

Vrijeme emitiranja:
svakodnevno od 17.30 do 24.00 sati

HRT emitira putem satelita:
EUTELSAT II - F3

Pozicija 16 stupnjeva istočno (16E)
Polarizacija - horizontalna (X)
Prijemna frekvencija 10,986 GHz
Frekvencija TV zvuka 6,65 MHz
Frakvencija Radio zvuka 7,02 MHz

NAGRADA LIDIJI KOMES

U povodu Dana hrvatskog radija, godišnju nagradu Hrvatskog radija ove je godine primila novinarka obrazovnog programa Lidija Komes. Gđa. Komes je uspješno pokrenula i ostvarila niz serijala dokumentarnih emisija: o stradanjima i patnji djece u Hrvatskoj za vrijeme domovinskog rata (ostvareno u suradnji Hrvatskog radija i UNICEF-a), "Zagrlj svijet" u kojem su ostvarene i 3 polusatne emisije o Pragu, te "Slušaj kako zemlja diše" o zemlji i prirodi. Novčanu nagradu u protivrijednosti od 500 DEM u cijelosti je poklonila djeci OŠ "Ivana Brlić Mažuranić" iz Slavonskog Broda.

Gospođi Komes, koja je članica našega društva, čestitamo i želimo još puno zanimljivih i uspješnih radio emisija.(vb)

"SREDNJA EUROPA" IZ PRAGA

Već deset godina, pod nazivom "Srednja Europa" u Pragu izlazi revija za srednjoeuropsku kulturu i politiku. Do danas to je još uvijek jedina revija koja se redovito bavi problematikom srednjoeuropske regije.

Prvi njezin broj izašao je 1984. godine u samizdatu, zahvaljujući malom krugu tadašnjih disidenata, koji su u ideji samobitne, politički i kulturno jedinstvene srednjoeuropske regije, vidjeli način za prevladavanje tadašnjega pojma istočne Europe. U to doba, osim nekoliko iznimaka kao što su Milan Kundera, Georgy Konrad i Czeslav Milosz, nitko o srednjoj Europi nije govorio. Bio je to zaboravljeni, ako ne i zabranjeni pojam. Blokowska podjela Europe tada je svima odgovarala.

Komunističke su vlasti u Čehoslovačkoj "Srednju Europu" tada označile "oštro protusocijalističkom i protudržavnom" revijom. Nije odgovarala ni opozionističkim tzv. reformskim komunistima. No, poslije prevrata i rušenja komunističkog režima, u Pragu je osnovan Institut za srednjoeuropsku kulturu i politiku, te od 1990. godine "Srednja Europa" službeno izlazi u izdanju toga Instituta.

Desetgodišnje kontinuirano izlaženje ove jedinstvene revije zasluga je, velikim dijelom, upravo uredništva revije - njezinog glavnog urednika Rudolfa Kučere, docenta politologije u Institutu, te urednika Josefa Mlejneka - ali i brojnih stalnih suradnika iz raznih zemalja srednje Europe: Slovenije, Austrije, Mađarske, Njemačke, Poljske... Iako iz hrvatske nema ni jednoga suradnika, Hrvatska je uz Bosnu i Hercegovinu, redovito zastupljena na stranicama "Srednje Europe". Osim suradnika Atene Milunić, Hrvatice koja od 1948. godine živi u Pragu i Alojza Ivaniševića sa Bečkog sveučilišta, pišu i drugi, uvijek s pozitivnim pristupom i naklonošću. Bilo bi zanimljivo znati zbog čega nitko iz Hrvatske ne nalazi razlog za redovitu suradnju s češkom revijom "Srednja Europa".

Manja Hribar

Láska

Mám ráda tebe
více než sebe
máme se rádi -
takové je mládí.

Željka Holečková
7.b, Daruvar

(Iz lista "Náš koutek" br.10/94)

*Našem članu
prijatelju*

*HRVATSKOM
PJEVAČKOM DRUŠTVU*

K O L O

iz Šibenika

čestitamo

*95. obljetnicu
uspješnog djelovanja*

IZ ČEŠKOG TISKA

Odabrao i priredio Božidar Grubišić

ŠKOLARINA

Školarina bi od sljedeće godine trebala biti uvedena za studij na sveučilištima i visokim školama. Prema izjavi ministra školstva CR Ivana Pilipa, besplatno školovanje bi završavalo maturom na srednjim školama a za sve daljnje vrste studija uveo bi se obvezni iznos participacije, koja bi iznosila 20 do 25% ukupnih troškova studija, odnosno najmanje 10.000 do 12.000 kruna godišnje ili na studijama za koje nije veliki interes oko 3 do 5 tisuća kruna godišnje. Najskuplji, kako se pretpostavlja, bit će prirodoslovni i medicinski fakultet. Školarinu bi studenti otplaćivali nakon završetka studija i zapošljavanja u obliku poreza. Inače, inozemni studenti već moraju plaćati školarinu na češkim sveučilištima i ona iznosi 46.000 kruna godišnje, u što su uključeni prehrana i smještaj u domu. Pretpostavlja se da će taj iznos biti sljedeće godine povećan za 1.500 kruna.

UMIROVLJENICI

I u Češkoj se umirovljenici žale na svoj položaj i na visinu mirovina. Prema proračunima Saveza umirovljenika Češke republike, realna vrijednost mirovina neprestano opada i gotovo je za polovinu niža od one u 1992. godini. Zbog inflacije, koja je prošle godine dosegla oko 21%, doći će i do daljnjeg pada, unatoč vladinom prijedlogu revalorizacije do koje bi trebalo doći ujesen. Udruženje umirovljenika se protivi i povećanju dobne granice za odlazak u mirovinu.

NOVE CIJENE PUTOVNICA

Od početka lipnja povećane su cijene putnih dokumenata. Nova putovnica stoji 200 kruna, a za djecu do 15. godine 50 kruna. Ubrzani je postupak, dakako,

skuplji i stoji 600 kruna, a nova putovnica umjesto izgubljene ili uništene 800 kruna. Ukoliko se do 31. prosinca 1997. preda stara putovnica s oznakom CSFR za novu će trebati izdvojiti svega 100 kruna. Iako za hrvatske građane nisu potrebne vize, dobro je znati da ovjera poziva za posjet Češkoj za strance stoji 200 kruna, a izdavanje vize na češkom graničnom prijelazu čak 1.500 kruna.

TEČAJ KRUNE

Već nekoliko godina, tečaj krune je vrlo stabilan. Sve devize su na slobodnom tržištu, te se njemačka marka mijenja za nešto više od 17 kruna a prodaje za nešto više od 18 kruna. Međutim, treba uzeti u obzir da sve mjenjačnice - državne i privatne - naplaćuju dosta visoku proviziju.

BENZIN

Cijene benzina su u Češkoj nešto više nego u Hrvatskoj i iznose od početka ove godine 19,20 kč za obični i 20,20 kč za super. Odnedavno je benzin na slobodnom tržištu, ali se ne očekuje povećanje cijena. Dapače, u tisku se mogu naći primjedbe, kako su današnje cijene neprimjerene cijeni nafte na svjetskom tržištu koja bilježi pad.

PRIHODI STANOVNIŠTVA

U prva četiri mjeseca ove godine prihodi stanovništva su u usporedbi s istim prošlogodišnjim razdobljem nominalno porasli za 26%, a realno 15%. Najviše su, prema izvješću češke vlade, povećani prihodi poduzetnika - nominalno 50% a realno 37%.

VANJSKOTRGOVINSKA BILANCA

Deficit vanjskotrgovinske bilance iznosio je u prva tri mjeseca ove godine 2,1 milijardu kruna. U razvijene zemlje, poglavito zemlje EFTA, izvoz je prema istom lantskom razdoblju povećan za 9% a uvoz čak za 18%.

DOLAZE U HRVATSKU

Na Jadranu će uz brojne češke turiste ljetovati i ravnatelj konzularnog odjela ministarstva vanjskih poslova Češke republike dr. Ivan Zálesky. U izjavi za češki tisak u kojoj je govorio kako i kamo je sigurno putovati, na pitanje kuda će on sa svojom obitelji, rekao je: "Pošto imam dvoje male djece, otići ću u Hrvatsku na Istarski poluotok". Dobra promidžba s obzirom na donedavnu slabu obaviještenost čeških građana o sigurnosti ljetovanja na našoj obali. U jednom dnevniku, u sklopu informacija o pogodnostima boravka u pojedinim zemljama, za Hrvatsku se navodi, citiramo: "Trenutno je za turizam pogodan čitav prostor Istarskog poluotoka, uključivši otoke sjevernog Jadrana. Međutim, putovati se može i na otoke srednjeg Jadrana i u Dalmaciju, i to preko Masleničkog mosta, kuda voze i redovite autobusne linije."

PRETVORBA

Privatno vlasništvo treba imati prednost u pretvorbi poduzeća neproizvodne sfere - izjavio je češki premijer Václav Klaus. Prema njegovim riječima, ova će godina biti posljednja u masovnoj privatizaciji u oblasti proizvodnje, jer će se već sljedeće godine pristupiti privatizaciji imovine dijela gospodarstva pojedinačnim, individualnim projektima i odlukama.

JAVNO MNIJENJE

Danas se pretežni broj građana Češke odlučuje za stranke političkog centra. Prema anketi Instituta za ispitivanje javnog mnijenja, za čisti centar se opredjeljuje 33%, za desni centar 19% a za lijevi centar 10% žitelja starijih od 15 godina. Za čistu i krajnju desnicu izjasnilo se 21% a za ljevicu ukupno 9% anketiranih.

IZ HRVATSKOG TISKA

Odabrao i pripremila Vlatka Banek

RADIO U ČEŠKOJ

Glasilo Hrvatskog novinarskog društva "Novinar" u broju 1-2/1994. pod naslovom "Tri puta o radiju u Češkoj i Slovačkoj" donosi kraći prikaz aktualnog stanja u ove dvije zemlje. Za radio u Češkoj se kaže da je u tijeku temeljite reorganizacije. Uz državni radio, naime, pojavile su se i privatne postaje. Nasljeđe državnog radija - više od 2500 zaposlenih, što je jedan od glavnih razloga slabih plaća i tromosti sustava - sve se teže nosi s privatnim postajama, njihovim svježijim idejama i prilagodljivošću slušateljstvu, te manjim brojem zaposlenih koji su i materijalno bolje stimulirani.

Primjerice, Radio "Alfa" u Pragu, privatna postaja koja je počela raditi u rujnu 1993.g., već je u listopadu (s 12 odašiljača) pokrivala 81% područja zemlje. U eri "glazbenog radija" primijenila je posve oprečnu logiku i ponudila govorni program. Naravno, ima i glazbe, ali nje je mnogo manje nego u programima drugih postaja. Orijentirana je na slušateljstvo od 30 godina naviše i to brojnim zanimljivim temama u 24 satnom programu, a glavninu prihoda ostvaruje od reklama. U jutarnjim blokovima naznačuje se tema o kojoj će uvečer govoriti gost dana, pa slušatelji mogu telefonski postavljati pitanja. Oko podneva se razgovara s nekom poznatom osobom iz javnog i kulturnog života, ali o temi koja se ne odnosi na njenu profesiju. Kasni večernji sati namijenjeni su tzv. intimnim pitanjima, ali to nije seksološko savjetovanje, već tu svoje mjesto nalaze teme bolesti (rak, AIDS), radnog opterećenja, zlostavljanja djece, bračne nevjere i sl. Veliku pozornost postaja pridaje vijestima, posebice gospodarskim i kulturnim.

Časopis "Banka", u broju 5/1994., u rubrici "Ljudi i novac" donosi napis pod naslovom "Bankarske dječje bolesti" u kojem opisuje trenutna zbivanja u češkom bankarstvu.

Kako je u Češkoj tek 1990. g. dopušteno osnivanje privatnih banaka i podružnica inozemnih banaka, a to je bilo i doba kada se djelatnost poslovnog bankarstva izdvojila iz bivše državne banke koja je ujedno bila i emisijska, otvoren je veći broj banaka. Prema podacima Narodne banke, krajem 1993.g. bilo je 43 poslovnih banaka univerzalnog tipa, 10 podružnica inozemnih banaka, 4 graditeljskih i kreditnih kasa, a u tom je segmentu zaposleno više od 53.000 ljudi.

Međutim, danas se mogu uočiti dvojaki problemi. Prvo, banke koje su proizašle iz nekadašnje jedinstvene državne banke bave se repovima starog nasljeđa - lošim starim kreditima i nedostatkom kapitala. Drugo, novonastale banke karakterizira mješavina brzog rasta, velikih ambicija, nedovoljnog iskustva, znanja i sposobnosti predviđanja, a to također rađa poteškoće. Stručnjaci su skloni nazvati oba ova opisana primjera "dječjim bolestima bankarstva" i ne očekuju nepremostive teškoće, ali upozoravaju na rizike i moguće posljedice nedovoljne promišljenosti u vođenju poslova. Dodatnu snagu upozorenju daju i konkretna zbivanja s dvije banke, za koja se tvrdi da su pojedinačni slučajevi koji ne sugeriraju val stečajeva, ali su sami po sebi zanimljivi i ilustrativni.

U veljači je, naime, otvoren stečajni postupak za privatnu poslovnu banku "Kreditni a primyslova banka", jer prisilna uprava nije uspjela u nekoliko mjeseci riješiti njenu likvidnost, a sredinom travnja su zamrznuti računi Banke Bohemia (BB) po nalogu prinudnog upravitelja, zbog krize likvidnosti. No, u potpunosti slučaj razlozi leže u problematičnom poslovanju banke s vrijednosnim papirima i njenoj nemogućnosti da u roku povuče bankovne garancije protupropisno stavljene u opticaj na zapadu. Banka koja je glasila kao zdrava, navela je time uznemirene klijente da povuku značajne iznose što je dovelo do krize nelikvidnosti. Privremeno zamrzavanje preostalog novca mjera je prinudnog upravitelja s dosta malim izgledima na uspjeh.

Časopis "Banka" u broju 6 /1994. donosi pod naslovom "Deset Václavovih zapovijedi" tekst češkoga premijera Václava Klause u kojem on iznosi svojih "deset zapovijedi" za duboku, fundamentalnu, strukturnu (ili, u našoj terminologiji, sistemsku) reformu". Ovdje navodimo tih "deset zapovijedi", ali zainteresiranim čitateljima preporučamo da pročitaju cjeloviti tekst, obrazloženja koja ocjenjujemo vrlo zanimljivima.

1. U fundamentalnoj promjeni čitavog društva ne može postojati čisto ekonomsko rješenje.
2. Uloga strane pomoći u procesu transformacije posve je marginalna.
3. Ne postoji apsolutno nikakav način da se izbjegne transformiranje i prilagođavanje neodrživih ekonomskih aktivnosti baziranih na subvencioniranim cijenama, na umjetnoj potražnji, na zaštićenim tržištima.
4. Detaljan, unaprijed organiziran slijed reformskih mjera u stvarnom je svijetu nemoguć, ali moguće je poštivati nekoliko osnovnih makropravila.
5. Osnovni je zadatak odrediti pravi trenutak za pomak u makroekonomskoj politici - od restriktivne prema neutralnoj ili, možda, čak ekspanzivnoj.
6. Neizbježan cjenovni šok koji slijedi nakon deregulacije cijena mora se unaprijed jasno najaviti, unaprijed objasniti, braniti i "preživjeti".
7. Ekonomiju je nemoguće restrukturirati bez sveobuhvatnog pomaka u strukturi vlasničkih prava.
8. Osnovna strategija reforme treba se temeljiti na najvišem mogućem stupnju dijeljenja troškova transformacije.
9. Već sam spomenuo ključnu ulogu domaćih činitelja u procesu transformacije te ograničeni utjecaj strane pomoći i savjeta. Vanjska je dimenzija također izvanredno značajna, ali u drugom smislu. Ono što zaista trebamo od ostatka svijeta nije pomoć - to je trgovina i razmjena.
10. Apsolutno je nužno da reformisti vjeruju u uspjeh svoje reforme kako bi mogli nadahnuti svoje sugrađane i stvoriti široku proreformsku koaliciju.

VATROSLAV LISINSKI (1819 - 1854)

Ove godine bilježimo 175. obljetnicu rođenja i 140. obljetnicu smrti hrvatskog skladatelja Vatroslava Lisinskog, autora prve hrvatske opere "Ljubav i zloba" (1846), odnosno druge po redu slavenske opere (prva je Glinski "Ivan Susanjin"). Lisinski je bio pripadnik ilirskog pokreta, prvi hrvatski skladatelj koji je svjesno crpio stvaralačko nadahnuće s izvora narodne glazbe, te utemeljitelj nacionalnog glazbenog smjera u hrvatskoj glazbi. Rođen je u Zagrebu, a tu je i umro. Završio je gimnaziju, filozofski i pravni fakultet. Glazbu je počeo učiti relativno kasno s 14 ili 15 godina, što će mu kasnije onemogućiti daljnje školovanje na konzervatoriju. Na nagovor prijatelja iz redova iliraca rodoljuba, posebice Alberta Strige, napisao je i prvu hrvatsku operu "Ljubav i zloba" (1846). Pisana s puno ljubavi i rodoljubnog žara, a ne može joj se odreći skladateljev glazbeni talent, nastala je u razdoblju slabijeg autorovog glazbenoga znanja, ipak, doživjela je lijep uspjeh u domovini. Uz pomoć prijatelja koji namiču sredstva za daljnje glazbeno usavršavanje i skladanje nove opere Porin, Lisinski odlazi u Prag. Zbog poodmaklih godina (27) Lisinski se nije mogao upisati na praški konzervatorij, ali plaća poduku kod najboljih profesora. Vrativši se nakon dvije godine u domovinu dovršava i svoju drugu operu Porin (1851), no iscrpljen napornim i siromašnim životom, te bolešću, umire 1854. ne doživjevši njenu izvedbu. Izvedena je po prvi puta i to s uspjehom tek nakon gotovo 50 godina. Lisinski je skladao i 36 hrvatskih popjevaka za glas i klavir, 16 dueta, više vokalnih kvarteta i zborova (najpoznatiji Prosto zrakom ptica leti), preradio 12 hrvatskih pojevaka drugih skladatelja u kvartete, napisao 21 češku pjesmu, 24 pjesme na njemački tekst, 22 različita plesa, 7 uvertira, 10 klavirskih skladbi, zbirku crkvenih pjesama i različite kraće instrumentalne kompozicije.(vb)

Pred 90. godina umro je u Pragu Antonín Dvořák, češki skladatelj koji je po značenju ravan Smetani. Rođen je u mjestu Nelahozeves 1841.g., i kao sinu mesara bila mu je namijenjena sudbina nastavljača obiteljske tradicije. Međutim, na nagovor učitelja, otac pristaje poslati mladog i senzibilnog Antonína na konzervatorij u Prag, gdje je Isprva učio orgulje, a potom violinu. Vrlo marljiv, nadaren i samozatajan, Dvořák sklada, ali svoja ostvarenja ne pokazuje drugima. Zahvaljujući susretu s Johannesom Brahmsom, koji ga na jednom glazbenom natječaju predlaže za nagradu, a potom zagovara njegovu glazbu, te mu preporukom osigurava izdavača, Dvořák kreće put slave. Širu popularnost stječe skladbom pisanom za najbolje češko pjevačko društvo "Hlahol". Riječ je o Himni za zbor i orkestar, koja je doživjela golem uspjeh. Već proslavljen, Dvořák postaje profesorom praškog konzervatorija, a potom je tri godine bio ravnateljem konzervatorija u New Yorku. Po povratku iz Amerike, postaje rektorom praškoga konzervatorija što je bio do kraja života. Napisao je niz glazbenih djela: 5 simfonija, od kojih je najpoznatija Iz novog svijeta; slavenske rapsodije; legende i igre; vokalno-instrumentalna djela Stabat mater, Ludmila, Rekvijem; gudačke kvartete; niz komornih kompozicija i pjesama; te opere (najpoznatije Rusalka i Jakobinac). Među njegovim orkestralnim djelima ističu se Slavenski plesovi, u kojima uz češke obrađuje i plesove ostalih slavenskih naroda.

U nas je rado izvođena i slušana njegova glazba, a i slabijim poznavateljima, zasigurno nije promakla Dvořáková Humoreska, koju u svom repertoaru njeguje maestro Josip Klíma. Nedavno ju je izveo uz pratnju tamburaškog orkestra u javno snimljenoj TV emisiji "Nek' tambura svira".(vb)

Aviante con moto.

Pjev.

Pro - sto zra - kom pi - ca le - ti.

Glasovir.

LJUDEVIT JONKE (1907 - 1979)

Navršilo se 15 godina od smrti a k a d e m i k a Ljudevita Jonkea, znanog hrvatskog jezikoslovca, književnika, prevoditelja i bohemista. Između ostaloga bio je suradnikom H r v a t s k e enciklopedije, suosnivačem H r v a t s k o g

filološkog društva, urednikom časopisa "Jezik", predsjednikom Matice Hrvatske, potpisnikom Novosadskog dogovora od kojega je kasnije odustao i povukao potpis, no, ovom nas prigodom najviše zanima veza s Češkom.

Rođen je 29.07.1907. u Karlovcu, gdje je maturirao na klasičnoj gimnaziji, a potom u Zagrebu diplomirao na Filozofskom fakultetu historiju južnoslavenske književnosti (A - predmet), hrvatski jezik sa staroslavenskim (B) i narodnu historiju, ruski i latinski (C). Odsluživši vojni rok, odlazi u Prag i na Karlovu sveučilištu nastavlja sa studijem slavistike i bohemitike (1930-1932).

Od 1933. g., po povratku u domovinu, pa sve do početka pedesetih godina bio je vrijedan posrednik između hrvatske i češke kulturne i književne sredine, te je zaslužan i za tadašnju kvalitetnu uzajamnu obaviještenost. Pisao je kratke prikaze čeških prijevoda iz hrvatske književnosti (A. Senoe, M. Krlježe), te opširno o češkim piscima (K. Capek, J. Wolker, J. Hašek, P. Bezruč i J. Neruda). Svakako valja spomenuti i dvije njegove studije: "Češki pripovjedači između dva rata" (1946) i "Životnost Nerudina djela" (1951). No, njegov prevoditeljski rad započet je još za studija u Pragu, tako da su primjerice prve prevedene knjige, romani I. Olbrachta "Čudnovato prijateljstvo glumca Jeseniusa" i V. Vančure "Bijeg u Budim" objavljene već 1933. godine. Prevodio je i J. Nerudu, B. Nemcovu i J. Wolkeru. Godine 1953. objavio je, po mnogima izvrstan, prijevod "Doživljaja dobrog vojaka Švejka" J. Haška.

Godine 1947. izabran je za lektora češkog jezika na Filozofskom fakultetu u Zagrebu,

gdje nastavlja rad svog prethodnika dr. Josipa Vrane, odnosno zajednički od 1955.g. obavljaju kompletnu nastavu, uz povremenu asistenciju B. Skriteka. Kako je tek 1965.g. češki jezik s književnošću postao drugim glavnim predmetom (B) studija, dr. Jonke i dr. Vrana organiziraju studij bohemitike, uz pomoć suradnika iz Praga D. Karpatskog i Z. Kurzove. Manje je poznata činjenica da je dr. Jonke započeo rad na Češko-hrvatskom rječniku, kojeg nažalost nije završio jer ga je pretekla smrt 15.03.1979.g. Za zasluge u razvoju prijateljstva dobio je 1960. g. "Zlatnu medalju" tadašnjeg Cehoslovačkog društva za međunarodnu suradnju.(vb)

INSTITUT ZA RADIOLOGIJU U PRAGU

Istraživanja na području radiologije imaju dugu tradiciju u Češkoj. Dakako, to je u uskoj svezi s rudnicima Jachymov (Joachimstal), čiji su uranov smolinac rabili Pierre i Marie Curie u svojim pionirskim radovima na separaciji radioaktivnih elemenata. Proizvodnja radija započela je u godinama prije I. svjetskog rata, a 1919. g. Češka vlada ustanovljuje i Državni institut za radiologiju u Pragu, treću po redu instituciju takve vrste u svijetu, pored ranije osnovanih u Beču i Parizu. Nakon II. svjetskog rata, uporedo s napretkom nuklearne znanosti, širi se i ovaj Institut, ne samo programski nego i samim nazivom. Do 1959.g., poznat pod nazivom UVVVR (Institut za istraživanja, proizvodnju i primjenu radioaktivnih izotopa) dolazi 1966. g. pod upravu Cehoslovačke komisije za atomsku energiju, a 1980.g. dobiva i novu zgradu izvan samoga Praga, s odličnim uvjetima za rad znanstvenika. Sadašnji program pokriva područja primjene vezane za industriju i medicinu, posebice pripremu različitih radioaktivnih supstanci za dijagnostiku. Uz istraživački rad, uključena je i proizvodnja za domaće potrebe i izvoz. Uspješnosti pogoduje tijesna povezanost istraživačkog osoblja i servisnih odjela, što omogućava neposredni transfer rezultata istraživanja u praktičnu uporabu. Institut surađuje s brojnim sličnim institucijama u drugim zemljama i s IAEA-om (Međunarodnom organizacijom za atomsku energiju).

IZLOG KNJIGA

ZBORNİK RADOVA O J.A. KOMENSKOM

- Jan Amos Komensky je izuzetna osobnost, veliki mislilac, demokrata, zagovornik mirnog suživota među narodima, propagator najnaprednijih misli u svom vremenu, genijalni vizionar, rodoljub, mučenik i prognanik iz domovine. Komensky je najizrazitiji lik među klasicima pedagoške znanosti, jedan od najvećih pedagoških duhova u povijesti - to su riječi prof. dr. Ante Vukasovića, predsjednika organizacijskog odbora znanstvenog simpozija koji je prije dvije godine održan u Daruvaru u povodu 400. obljetnice rođenja J.A. Komenskoga. Radove koje su istaknuli komentolozi iz Hrvatske i Češke iznijeli na tom skupu, objavljeni su početkom ove godine u periodičkom časopisu "Prehled" (Pregled) koji izdaje izdavačka ustanova Jednota. Uz prof. Vukasovića to su bili docent dr. Jaroslav Panek i docent Tomaš Pasak iz Praga, te hrvatski znanstvenici prof. Marija Valko, dr. Vladimir Poljak, prof. Ivan Vavra, dr. Vladimir Strugar, prof. Nikola Havliček, prof. Elizabeta Serdar i prof.dr. Krašimir Bezić.

Velika je šteta što taj časopis koji izlazi već više od trideset godina, doduše povremeno zbog oskludice sredstava, i koji se bavi kulturnim, literarnim i školskim pitanjima, prvenstveno o češkoj manjini, ali i o odnosima Čeha i Hrvata, nije dovoljno poznat široj hrvatskoj javnosti.

Ovaj broj stoji 5 kuna i može se naručiti i NIU Jednota, 43500 Daruvar, Trg kralja Tomislava 7.(bg)

ŠPORT

KUGLANJE

Na nedavnom Svjetskom prvenstvu u kuglanju (Ludwigshafen, svibanj 1994.), češke su kuglačice postigle zavidne rezultate - prva mjesta u pojedinačnoj i konkurenciji parova. Dobešova je osvojila zlato s 496 čunjeva, a par Dobešova/Cahova postavio i novi svjetski rekord s 974 čunjeva.

KOŠARKA

Europsko košarkaško prvenstvo za žene održat će se sljedeće godine u Brnu. Tamo će nastupiti i hrvatske košarkašice zahvaljujući uspješno okončanom kvalifikacijskom turniru u Vilniusu tijekom mjeseca svibnja o.g.

VATERPOLO

Hrvatska omladinska vaterpolo reprezentacija osvojila je prvo mjesto na kvalifikacijskom turniru za Evropsko prvenstvo, održanom krajem svibnja u Horgenu. U međusobnom odmjerenju snaga s reprezentacijom Češke, u posljednjoj utakmici turnira, naši su mladići bili uspješniji pobijedivši s 22:0.

ATLETIKA

Na Međunarodnom atletskom mitingu "Zagreb '94" sudjelovao je i češki atletičar Jan Zelezny. Na Olimpijskim igrama u Šeoulu '88 drugi, u Barceloni '92 prvi, Zelezny se upisao u velikane olimpijskog športa, ali i u red športaša u usponu. Već je u Stuttgartu '93 postao i svjetskim prvakom, a aktualni je svjetski rekorder u bacanju koplja (95,66 m) s time da je čak četiri puta korigirao svjetski rekord. Želja mu je dostići zasad nedostižnih 100 m. I ovoga je puta pobijedio, ali nažalost ne obdarujući Zagreb novim rekordom u čast 900. obljetnice. Bacio je koplje nešto slabijom dužinom za njegov renome (83,98 m).

ŠALJIVI KUTIĆ

Muž se plazi poušti a umirá žízní.
Vtom uvidí studnu.
"Voda!" zakřičí ze všech sil.
Ze studny se ozve:
"Kde?"

NOVI ČLANOVI

Iz Praga

Eduard Valašek, ČHD Prag

Iz Zagreba

Nedeljko Bračun, kom. direktor, teh.
Žanina Carić, pijanistica, studentica
Nenad Grozaj, direktor, strojarski teh.
Vlasta Gmazel, umirovljenica
Goran Manojlović, student
Juraj Moččan, baletni koreograf
Jere Perkov, inženjer, umirovljenik
Vilim Vajdička, umirovljenik
Branko Žalac, mr.oec., direktor

Iz Daruvara

Danica Bačić, službenica
Mirjana Bernat-Ružička, dipl.oec.
Zrinka Bubljić, ek. tehničarka
Dušan Dević, advokat
Zdenko Frantal, dipl.oec., direktor
Miroslava Koprek, umirovljenica
Antun Marjanović, profesor
Hedviga Marjanović, profesorica
Marijan Novotny, dipl.ing. agronomije
Zdenka Novotny, ekonomistica
Viktor Pierobon, ing. strojarstva
Mojmir Richter, oec., direktor
Slavka Valečić

AKTIVNOSTI KOJE PRIPREMAMO:

DANI ČEŠKE KULTURE

Bogat program - izložba, koncert, film,
predavanje, šport ...

KONCERT MLADE PIJANISTICE

Žanina Carić, studentica Muzičke
akademije u Zagrebu, prošlogodišnja
je dobitnica Nagrade rektora Sveučilišta
u Zagrebu i ovogodišnja dobitnica
Nagrade dekana Muzičke akademije u
Zagrebu, s uspjehom je nastupala i u
inozemstvu ...

PREDAVANJE

O Rudolfu Zahradníku, fizikalnom
kemičaru iz Češke, odnedavno i
dopisnom članu HAZU...

**Pridružite se
organizaciji,
sudjelujte u djelovanju
našega društva**

Izdavač:

Hrvatsko-češko društvo,
Sekcija za Informiranje
Zagreb, Dolac 1/II

Uredili: Vlatka Banek i Božidar Grubišić
Priprema i grafička obrada: Vlatka Banek

SUSRETI su interno glasilo i dostavljaju se
članovima besplatno